

KUSTBEVAKNINGEN

Utrikesdepartementet
ud.remissvar@regeringskansliet.se

Organisatorisk enhet
Rätts- och
säkerhetsenheten

Handläggare
Mats Carlasjö

Datum
2024-10-01

Dnr
2024-1430

Informationssäkerhetsklassificering
Begränsat skyddsvärde

Ert datum
2024-06-28

Er referens
UD2024/09099

Remissvar avseende Ny lag om internationella sanktioner - Genomförande av EU:s sanktionsdirektiv (SOU 2024:46)

Införandet av en anmälningsskyldighet avseende misstänkta brott mot internationella sanktioner

I betänkandet föreslås att det i den nya lagen om internationella sanktioner ska införas en bestämmelse om anmälningsskyldighet. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska myndigheter som handlägger frågor med koppling till internationella sanktioner göra en anmälan till Polismyndigheten eller Åklagarmyndigheten om det finns anledning att anta att brott enligt den nya lagen om internationella sanktioner har begåtts.

Utredningen konstaterar därvid att myndigheters uppdrag i fråga om internationella sanktioner är mer eller mindre tydligt utpekade i regeringsbeslut och författningar. I vissa fall är myndigheters ansvar i fråga om internationella sanktioner helt oreglerat. Mot den bakgrunden finner utredningen att bestämmelsen om anmälningsskyldighet bör utformas på så sätt att den omfattar samtliga svenska myndigheter som handlägger frågor med koppling till internationella sanktioner.

Kustbevakningen ser positivt på att en bestämmelse om anmälningsskyldighet införs för myndigheter som misstänker brott mot den nya lagen om internationella sanktioner. Trots att myndigheternas uppdrag i fråga om internationella sanktioner i många fall inte är tydligt utpekade, eller i vissa fall helt oreglerat, berörs dock inte närmre i betänkandet vad som krävs för att en myndighet ska anses handlägga frågor med koppling till internationella sanktioner och därmed omfattas av den föreslagna anmälningsskyldigheten.

Vad gäller Kustbevakningen så har vi inte något författningsreglerat uppdrag med direkt koppling till efterlevnaden av internationella sanktioner. Kustbevakningen har inte heller något särskilt utpekade ansvar för samordning eller samarbete avseende internationella sanktioner. Utredningen har dock pekade ut Kustbevakningen som en myndighet som mer eller mindre berörs av internationella sanktioner.

POSTADRESS

Kustbevakningen
Box 536
371 23 KARLSKRONA

TELEFON

0776-70 70 00 (växel)

TELEFAX

0455-105 21

E-POST OCH INTERNET

registrator@kustbevakningen.se
www.kustbevakningen.se

Kustbevakningen genomför kontinuerligt övervakning av Sveriges havsområden med såväl fartyg och flygplan som med andra verktyg. I myndighetens operativa verksamhet förekommer därför att vi kommer i kontakt med misstänkta överträdelser och kringgåenden av internationella sanktioner. De sanktionsbestämmelser som främst är av intresse i detta sammanhang och för Kustbevakningens vidkommande är de som finns i EU:s elfte sanktionspaket mot Ryssland.¹ Det aktuella sanktionspaketet reglerar bl.a. förbud mot hantering av olja som har sitt ursprung i eller exporteras från Ryssland. Det är även förbjudet med omlastning mellan fartyg av sådana produkter. Kustbevakningen har inte några utpekade uppgifter kopplade till det aktuella sanktionspaketet men myndigheten har på eget initiativ informerat andra berörda myndigheter om misstänkta överträdelser av förbudet mot omlastning mellan fartyg av olja som har sitt ursprung i eller exporteras från Ryssland.

Av relevans i detta sammanhang är också ansvarsbestämmelsen i 10 kap. 3 § p. 1 i lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg (LÅFF). Enligt den aktuella bestämmelsen är det straffbart att bryta mot Transportstyrelsens föreskrifter om begränsning av eller förbud mot trafik eller läktring av skadliga ämnen. Enligt Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om åtgärder mot förorening från fartyg (TSFS 2010:96) krävs det därvid tillstånd för läktring av olja utanför hamnområde.

Brott mot bestämmelsen i 10 kap. 3 § p. 1 LÅFF ingår visserligen inte i Kustbevakningens direkta brottsbekämpning och myndigheten har därför inte några befogenheter att inleda förundersökning vid överträdelser av kravet på tillstånd för läktring av olja utanför hamnområde. Vi kan dock vid upptäckt anmäla misstänkta brott mot läktringsbestämmelserna till behörig myndighet samt inom ramen för den indirekta brottsbekämpningen biträda en förundersökningsledare med utredningsåtgärder avseende den aktuella brottstypen.

Därtill kommer att Kustbevakningen inom ramen för sitt uppdrag att samordna civila behov av sjöövervakning och förmedla civil sjöinformation hanterar sjörelaterad information, däribland aktuella och historiska uppgifter om fartygsrörelser, som kan avslöja överträdelser eller kringgåenden av internationella sanktioner.

Trots att Kustbevakningen således kommer i kontakt med misstänkta brott mot internationella sanktioner är det utifrån ordalydelsen i den föreslagna bestämmelsen om anmälningssplikt tveksamt om myndigheten kan anses omfattas av anmälningssplikten. Kustbevakningens uppfattning är att myndigheten inte kan anses *handlägga* frågor med koppling till internationella sanktioner. Detta är dock inget som hindrar att Kustbevakningen även fortsättningsvis på eget initiativ lämnar information om misstänkta brott mot internationella sanktioner till berörda myndigheter. Det kan dock ändå finnas skäl att närmre beskriva vad som krävs för att en myndighet ska anses handlägga frågor med koppling till internationella sanktioner och därmed omfattas av anmälningssplikten.

Svensk domstols behörighet och möjligheten att ingripa mot sanktionsbrott på svensk ekonomisk zon

Kustbevakningen delar utredningens bedömning att bestämmelserna i 2 kap. brottsbalken och förordningen (2014:1553) om förebyggande och lösning av tvister om utövande av

¹ Rådets förordning (EU) 2023/1214 av den 23 juni 2023 om ändring av förordning (EU) nr 833/2014 om restriktiva åtgärder mot bakgrund av Rysslands åtgärder som destabiliserar situationen i Ukraina.

jurisdiktion i straffrättsliga förfaranden inom Europeiska unionen uppfyller kraven i artikel 12 i sanktionsdirektivet om bl.a. krav på behörighet att döma över brott.

Myndigheten vill dock i detta sammanhang framhålla att Ryssland, bl.a. till följd av de internationella sanktioner som begränsar landets möjligheter att sälja olja, använder en ”skuggflotta” av undermåliga tankfartyg för oljetransporter till länder som inte bojkottar Ryssland. Det finns klara indikationer på att dessa fartyg också används i syfte att kringgå förbudet mot omlastning av olja som har sitt ursprung i eller exporteras från Ryssland genom läktring av sådan olja mellan fartyg på svensk ekonomisk zon.

Kustbevakningen kan därvid konstatera att de gällande begränsningar i jurisdiktion som föreligger enligt svensk nationell rätt och internationell havsrätt innebär att möjligheten för svenska myndigheter att ingripa mot fartyg som agerar på svensk ekonomisk zon i syfte att kringgå internationella sanktioner är begränsade. Vid brott mot internationella sanktioner på ekonomisk zon är svensk jurisdiktion inskränkt till att främst omfatta brott som begås på svenska fartyg eller av personer med svenskt medborgarskap eller har hemvist i Sverige, se 2 kap. 3 § p. 1 och 2 brottsbalken.

Svensk domstol är visserligen behörig att döma över brott mot bestämmelsen i 10 kap. 3 § p. 1 LÅFF som har begåtts på ett utländskt fartyg i Sveriges ekonomiska zon även om det inte finns domsrätt enligt 2 kap. 3 § brottsbalken. I dessa fall får dock åtal bara väckas under vissa angivna förutsättningar, 10 kap. 11 § LÅFF.

Kustbevakningen har förståelse för att utredningens uppdrag begränsats till att analysera behovet av och lämna förslag till de författningsändringar som behövs för att genomföra sanktionsdirektivet. Mot bakgrund av det säkerhetspolitiska läget och det allvarliga hot mot miljön i Östersjön som den ryska skuggflottan utgör hade Kustbevakningen dock välkomnat en närmre analys och översyn av svensk domstols behörighet samt förutsättningarna för svenska myndigheter att agera mot överträdelser och kringgåenden av internationella sanktioner av fartyg på ekonomisk zon.

Övriga delar av förslagen

Kustbevakningen har, utifrån sitt verksamhetsområde, inga synpunkter att anföra på förslaget i övrigt.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören Lena Lindgren Schelin. I ärendets handläggning har deltagit chefen för rätts- och säkerhetsenheten Nina Andersson, chefsjuristen Sara Thörngren samt verksjuristen Mats Carlasjö, föredragande.

Lena Lindgren Schelin

Mats Carlasjö

Extern digital kopia till:

Försvarsdepartementet, enheten för samhällsskydd
Försvarsdepartementet, rättssekretariatet
ud.rs@gov.se

Intern digital kopia till:

Ledningsgruppens ledamöter
SRAT
TULL KUST
SEKO